

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

Alapvető adatok, információk

A látogatás¹ során az intézet vezetése, parancsnoka és munkatársai a lehető legnagyobb mértékben igyekeztek segíteni a megfigyelők munkáját. A látogatásról minden fogvatartottat értesítettek, a fogvatartottaknak lehetőségük volt arra, hogy a kérelmi lapon jelezzék, amennyiben a megfigyelőkkel konzultálni kívánnak. Az intézet vezetése vonatkozó kérdéseink megválaszolása céljából külön kimutatást készítettek, és minden egyéb kért információt és dokumentumot megadtak. Az intézet minden részlegét, körletét lehetőségünk volt megtekinteni. Külön ki szeretnénk emelni, hogy az intézet új vezetését (nevesítve a parancsnokot) a fogva tartottak részére csak dicséret érte a fogva tartottak részéről, ami ritka tapasztalat.

A látogatáson részt vett a Bizottság orvosa dr. Méhes Mária, dr. Mátyus István, dr. Tóth Balázs, dr. Moldova Zsófia és dr. Demcsák Pál.

I. Alapvető adatok, információk

Az intézetet 1908-ban alapították, az épület eredetileg is börtönnek épült.

1996 óta folyamatosan végeztek felújításokat, megújult az intézet egészségügyi blokkja, az intézeti homlokzat felújítására is sor került. 2002-ben alakították ki a férfi nyitott körletet, a kondicionáló termet, illetve a kápolnát.

Az intézet vezetése tájékoztatta a bizottságot, hogy 2007 tavaszán kerül sor a női zárka közműinek felújítására, így a vízvezetékek, szerelvények cseréjére is.

Létszám adatok

Az intézet teljes befogadó képessége **126** fő, az intézetben fogva tartottak tényleges száma a látogatás napján **147** fő volt, ez **117 %**-os telítettséget jelent. A parancsnok elmondása szerint az átlagos telítettség az elmúlt egy évben **129 %**, a fogvatartottak átlagos létszáma **163** fő volt.

A személyzet adatai

A **személyzet létszáma** a következő szerint alakul. Összesen 93 fő alkalmazott illetve megbízási jogviszony keretében működő személy dolgozik az intézetben, ez **0.63 (személyzet/fogva tartott) arányt** jelent. Hárman részmunkaidőben látják el a feladataikat. Összesen hárman dolgoznak a nevelési csoportban, két nevelő, illetve 1 szociális segédelőadó jut 147 fogvatartottra.

¹ A Magyar Helsinki Bizottság 2007. évi börtönmegfigyelő programja az Európai Bizottság és a Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe támogatásával valósult meg.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

A meglévő személyzet létszáma kategóriánként:

Vezetőség: 7 fő
adminisztratív: 10 fő
őrszolgálat: 52 fő
orvos: 1 fő rész munkaidőben
fogorvos: 1 fő megbízási jogviszonyban
ápoló: 1 fő
szakápoló: 2 fő
egyéb: 19 fő

A fogvatartottak adatai

Végrehajtási fokozat szerint

Fegyház: 2 fő + 2 fő megőrzéses
Börtön: 66 fő + 9 fő megőrzéses
Fogház: 4 fő
Elzárás: 3 fő
Előzetes letartóztatottak száma: 58 fő + 1 fő megőrzéses

Biztonsági fokozat szerint

I.: 11 **II.:** 86 fő + 3 fő megőrzéses **III.:** 30 fő + 10 fő megőrzéses
IV.: 3 fő

Átlagosan, hetente 15-20 fő kerül az intézetbe megőrzésre, részükre három zárka van kijelölve.

Specifikus csoportok szerint

Drogprevenciós részleg: 2003. január óta működik az intézményben, maximum 8 fő részvételével. Egy civil szervezet, az Esélyek Háza vezeti a drog-prevenciós csoportot. Kéthetente tartanak foglalkozásokat, addiktológus, szocioterapeuta, illetve deviancia szociológusok közreműködésével.

Gyógyító-nevelő csoport: nem működik

Átmeneti csoport: nincs

Külföldi: nincs

Férfi: 95 **Nő:** 51

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

Enyhébb végrehajtási szabályok alatt állók: 3 fő, a fogvatartás körülményei azonosak a többi fogvatartottéval, csak az eltávozások idejében van különbség.

Előzetes letartóztatásban van: 58 fő + 1 fő megőrzéses

Fiatalkorú: a látogatás napján 2 fő fiatalkorú előzetes letartóztatott és 1 fő fiatalkorú fogház fokozatú fogvatartott tartózkodott.

II. Fizikai körülmények

Zsúfoltság

A szabad mozgástér a látogatás napján az intézet vezetőségének tájékoztatása szerint kb. 3,84 nm/fő a nőknél és 2,88 nm/fő a férfiaknál. _
Becslés alapján a legalacsonyabb 1,86 nm/fő

Zárkák, fizikai körülmények

A börtön kis alapterületű, két épületből áll. A parancsnoki épületből egy folyosón keresztül közelíthetők meg a zárkák. A folyosóról nyílik a befogadó zárka. A fogvatartottak két emeleten vannak elhelyezve, az első emeleten az elítélt férfiak, illetve az előzetes letartóztatásban lévők, a második emeleten pedig a női elítéltek zárkái találhatóak.

Az intézmény fizikai állapotáról általánosságban elmondható, hogy korszerűtlen, nem felel meg a kor kihívásainak. A fűtési rendszer, vízvezetékek elöregedtek, a helyzet a második emeleti vízvezetékek cseréjével az intézet vezetőségének tájékoztatása szerint javulni fog.

A fizikai körülményekkel kapcsolatban sok fogvatartott jelezte panaszát.

Körletek, zárkák

A két épület közötti folyosóról nyíló befogadó zárka állapota a megfigyelők álláspontja szerint nem alkalmas fogvatartásra. A WC-n nincs ülőke, természetes fény gyakorlatilag nincs, a zárkában nem volt asztal, szék sem. Az intézet parancsnokának tájékoztatása szerint az elítéltek legfeljebb 1-2 órát töltenek itt. A zárka alkalmanként fegyelmi zárkaként szolgál.

Az intézet parancsnokának tájékoztatása szerint a befogadó zárkában csak rövid időt, max. 1-2 órát töltenek el a fogvatartottak, kizárólag a közösségbe helyezésüket megelőző egészségügyi vizsgálatig és csak abban az esetben, ha nincs másik rendelkezésre álló üres zárka a körleten. A zárka magánelzárás végrehajtására is ki van jelölve, ezért a berendezése alapvetően a fegyelmi zárka előírásainak felel meg.

Csak három zárkában van külön szellőzésű WC, a zárkák többségében a WC-k szellőzése nem megoldott.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

Az intézet parancsnokának tájékoztatása szerint a tavaszi felújítás alkalmával 8 zárkában külön szellőzésű WC-k kerülnek kialakításra.

A zárkák állapotáról általánosságban elmondható, hogy nincs elegendő természetes fény (a látásgátlók különösen hátrányosak ebből a szempontból, ráadásul a szellőzést is csökkentik), a padozat egyenetlen, nehezen tisztítható, s nyáron, ha felmelegszik, a fogva tartottak elmondása szerint erős meleget áraszt.

Az intézet parancsnoka által írt írásos válasz szerint a látásgátlók a fény bejutását nem akadályozzák meg, viszont az intézet környezetében álló középületektől történő elszeparálás (iskola, bíróság, bevásárló központ) indokoltá teszi az alkalmazásukat. A padozat felújítása anyagi okokból nem kivitelezhető, a legszükségesebb javításokat az intézet folyamatosan elvégzi.

Az ágyneműk és törölközők cseréjére kéthetente kerül sor.

Az intézeten és körleten belüli mozgás keretei

Az előzetes letartóztatottak az intézet területén csak kísérettel, felügyelet mellett mozoghatnak. Az elítéltek a reggeli nyitás és az esti zárás között a nyitott körletrészekén szabadon mozoghatnak, egyébként mozgásuk kíséret mellett történik.

A szabadmozgó fogvatartottak a számukra kijelölt munkaterületen felügyelet nélkül mozoghatnak.

Az elítéltek zárkaajtói a reggeli nyitástól (5.15, illetve 6.00) az esti zárásig (19.40) vannak nyitva.

A szabad levegőn tartózkodás minden fogvatartott számára biztosított, napi egy órán át.

Befogadáskori tájékoztatás

A vezetőség tájékoztatása szerint a fogvatartottakat befogadáskor írásban tájékoztatják jogaikról. Magyarul nem beszélő külföldiek részére rendelkezésre áll idegen nyelvű tájékoztató, ill. tolmács vagy az adott nyelvet beszélő bv állomány segítségével nyújtanak számára tájékoztatást. Az írni-olvasni nem tudókat jogaikról, kötelezettségeikről, a házirendről szóban tájékoztatják.

Fürdés

Hetente kétszer, alkalmanként 5-10 perc időtartamban biztosított a melegvizes fürdés. A nyári időszakban plusz egy alkalommal van lehetőség hideg vizes zuhanyozásra.

A zárkákban nincs folyamatos melegvíz ellátás. Naponta kétszer egy órát van meleg víz a zárkákban, reggel 7 és 8 között, illetve 17 és 18 óra között. Ebben az időszakban a fogvatartottak vételezhetnek melegvizet, amelyet letakart tömlőkben tárolnak.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

A női fogvatartottak jelezték, hogy a munkavégzés mellett a heti kétszeri fürdés nem elegendő. A fürdési alkalmak száma a jogszabályi előírásoknak megfelel, de a megfigyelők álláspontja szerint figyelembe kell venni, hogy a fogvatartottak döntő többsége dolgozik és bár tudomásunk szerint nem szabályozott, hogy mi minősül szennyező munkának, de a munkavégzés körülményeit is figyelembe véve nem eltűzött a fogvatartott nők fürdésre vonatkozó panasz. A megfigyelők javasolják, hogy a vezetőség lehetőség szerint vizsgálja felül ezt a rendszert, tekintettel arra, hogy a könnyebb, nem kifejezetten szennyező fizikai munka végzése után is indokolt lenne higiéniai szempontból a napi fürdési lehetőség biztosítása.

Az intézet parancsnokának tájékoztatása szerint az intézet anyagi lehetőségei nem teszik lehetővé a melegvízes fürdési lehetőségek számának növelését. A munkáltatók kérésére eseti jelleggel, indokolt esetben biztosított a soron kívüli fürdési lehetőség. Emellett az intézet vezetése a zárkában biztosítja a melegvíz vételi lehetőséget, a melegvíz tárolására kannákat biztosít, így lehetőség van a munkavégzést követően a melegvízes tisztálkodásra.

A fogvatartottak kifogásolták, hogy reggel akkor van lehetőség a meleg vizet használni, amikor a dolgozó fogvatartottak nem tartózkodnak a zárkákban (a fogvatartottak többsége). A megfigyelők javasolják, hogy a munkaidőhöz igazítsák a meleg víz szolgáltatását, illetve rugalmasabb rendszert alakítsanak ki a különböző fogvatartotti csoportok igényeinek figyelembevételével.

Az intézet vezetése felülvizsgálta a melegvíz szolgáltatás rendjét. A felülvizsgálatot követően a női fogvatartottaknál 05.00 és 06.00 óra között biztosított a reggeli időszakban a melegvíz, a munkaidőhöz igazodva.

III. Étkezés és orvosi ellátás

Étkezés

Eltérően a más intézetekben tapasztaltaktól, az élelmezéssel kapcsolatban semmilyen panasz nem érkezett, sőt, a legtöbb megkérdezett fogvatartott kifejezetten pozitívan nyilatkozott az ellátásról. A fogvatartottak úgy nyilatkoztak, hogy az étrend változatos, hetente többször is hozzájutnak friss gyümölcsökhöz.

A fogvatartottak és a dolgozók étkezését helyben működő konyha és étterem biztosítja. A legkülönbözőbb diétákat (vallási okból vagy betegség miatt az orvos rendelésének megfelelően) biztosítják. Hétvégék kivételével naponta kétszer, délben és este van meleg étel.

A kiétkezésre havonta két alkalommal van lehetőség. A bolt árait, illetve választékát is kifogásolta a fogvatartottak jelentős része. Az árak a bizottság álláspontja szerint az olcsó áruházláncokénál valóban magasabbak, de nem kiugróak. A vezetőség tájékoztatta a megfigyelőket, hogy a kiétkeztetést megpályáztatták, amelyen egyetlen pályázó indult.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

Panaszként hangzott el több fogvatartott részéről, hogy sokszor attól függ, hogy alapvető termékekhez - például vécépapírhoz - hozzájutnak-e, hogy mikor kerülnek sorra.

Az intézet vezetése az árukészlet bővítése, a kiétkezés színvonalának emelése érdekében felmérte a fogvatartottak igényeit és egyeztetett a boltossal.

A kiétkezéssel kapcsolatban merült fel az a probléma, hogy a dolgozó fogva tartottak az intézetben a kintről beküldött pénzt nem használhatják fel erre a célra, mert az intézet jogi álláspontja szerint az IM rendelet 153. §-a alapján erre a dolgozó fogvatartottnak nincs joga. A megfigyelők szerint a hivatkozott § (1) bekezdése alapján mindkét „forrás” felhasználható szükségleti cikkek vásárlására, mivel a jogszabályhely nem a vagy, hanem az és kötőszót használja, így nem szűkíti a pénzfelhasználás lehetőségét az intézet értelmezése szerinti módon. A helyzet azért is különösen visszás, mert a dolgozók sok esetben önhibájukon kívül nem kapják meg a törvényi minimumot sem (pl. állásidő van, mert a munkáltató nem tudja átmenetileg biztosítani a munkát, ami nem ritkán meg is történik), így a dolgozó fogva tartottak kevesebb összegből vásárolhatnak, mint a nem dolgozók. E kérdésben a BVOP állásfoglalása szükséges, különös tekintettel arra is, hogy a megfigyelők más intézetben a jelzett gyakorlattal még nem találkoztak.

Az intézet felülvizsgálta eddigi gyakorlatát és a kiétkezésre fordítható összeget a jövőben a fogvatartottak kérelmeire kiegészíthetik a szabad letéti pénzükből max. a mindenkori alaplunkadíjnak megfelelő összegre.

Orvosi ellátás

A megfigyelő csoport orvosának, illetve tagjainak általános tapasztalatai kedvezőek. A látogatáskor a szolgálatban lévő ápolóval tudtak konzultálni a megfigyelők.

Az egészségügyi blokk egyik része a rendelő, mely három egymásba nyíló helyiségből, az orvosi szobából (ez a tényleges rendelő, vizsgáló-helyiség), a fogorvosi szobából és a raktárhelyiségből áll. Az orvosi szobában minden szükséges felszerelés megtalálható. Van vizsgálóágy, EKG-készülék, a szokásos orvosi műszerek, kislaboratóriumi vizsgálatokhoz szükséges eszközök, vérnyomásmérők, fonendoszkóp, látásvizsgálathoz szükséges tábla, hallásvizsgálathoz használható mérőműszer, sőt, még Doppler-vizsgálókészülék és Sollux-lámpa is. Rendelkezésre áll minden szükséges felszerelés az elsősegélynyújtáshoz, kisebb sebészeti beavatkozásokhoz, kötözéshez.

A fogorvosi rendelő tiszta és világos. A fogorvosi szék és a szükséges felszerelés mellett fogröntgen-készülék is rendelkezésre áll.

A raktárban találhatóak a gyógyszerek, különféle vegyszerek, valamint az újjáélesztő készlet, két reanimációs táskával, szükség esetén akár egyszerre több sérült ellátásához szükséges felszereléssel.

Az egészségügyi blokk másik része a fekvőbeteg-zárka ill. a fertőző betegek számára fenntartott elkülönítő. A megfigyelők látogatásakor mindkettő üresen állt. Mindkét helyiség

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

megfelelően felszerelt, tágas, levegős, az előírásnak megfelelő higiénés felszereléssel el van látva.

A megfigyelők ottjártakor váratlanul egy kisebb balesetet jelentettek be telefonon. A szakápoló gyorsan és szakszerűen intézkedett.

A megfigyelők egybehangzó véleménye szerint az orvosi ellátás jól szervezett. Az orvosi rendelést egy szerződéses orvos látja el rész-munkaidőben: heti háromszor jár, hétfő-szerdapénteki napokon, reggel 6-tól, amíg mindenkit el nem látott. Főmunkaidőben az Egri Kórház Sebészeti Osztályának osztályvezető főorvosa, érsebész szakorvos. Távollétében a szükséges teendőket a mindenkori beosztott ápoló látja el.

A fogorvosi ellátást egy, a fog- és szájbetegségek szakorvosa végzi keddi napokon 9-12 óra között. Jelenleg a három ápoló közül az egyik (aki épp aznap van beosztva,) látja el mellette az asszisztensi teendőket.

Az orvosi illetve fogorvosi ellátás ellen jóformán semmiféle kifogás nem merült fel, ez is alátámasztja, hogy az intézetben az orvosi ellátás példa értékű. Az országban elsőként itt vezették be hogy egészségügyi szűrővizsgálat gyanánt havonta minden fogvatartottat orvosi vizsgálatnak vetnek alá testsúlyméréssel, vérnyomás- és pulzuszárméréssel, az általános egészségi állapot felmérésével, és a drogprevenciót igénybe vevő fogvatartottaknál.

Az egészségügyi ellátás az előírásoknak megfelelően történik, de talán más börtönökkel összehasonlítva praktikusabban van megszervezve. A rendelés előtti napon a felügyelet végigjárja a zárkákat, és összeírja az orvosi vizsgálatra jelentkezőket. A listát az egészségügyi személyzet rendelkezésére bocsátja, akik annak alapján a rendelés idejére összekészítik a szükséges kartonokat, dokumentumokat, illetve a számítógépes nyilvántartásból kikeresik a további szükséges adatokat. Mindent pontosan dokumentálnak, és a számítógépes nyilvántartásnak köszönhetően, valamint a BV intézmények hálózati összeköttetései alapján (az informatikai osztály segítségével) az újonnan érkezettekről is minden szükséges adat időben rendelkezésre áll.

Minden újonnan befogadottról a szokásos fizikális vizsgálat mellett EKG-t is készítenek, emellett vizeletvizsgálat és – önkéntes alapon – HIV-vizsgálat is történik (névvel vagy név nélkül, ahogyan azt a szabályzat előírja).

Igény esetén szakorvosi vizsgálat Tökölön történik, kivéve a nőgyógyászati, sebészeti és bőrnemi beteg gondozói ellátást, valamint a tüdőszűrést, melyekre Egerben is megvan a lehetőség. Pszichiátriai szakvizsgálat az IMEI-ben történik.

A gyógyszerek rendelése a szabályoknak megfelelően történik, a krónikus beteg, rendszeresen gyógyszert szedő fogvatartottaknak ún. „gyógyszertartási engedélyük” van, így az előírt gyógyszereket más intézmények gyakorlatával szemben egy napra egyben megkapják, és önállóan veszik be azokat. (Természetesen kivételt képeznek a pszichiátriai szerek és nyugtatók, amelyeket igen szigorú feltételek mellett kapnak a fogvatartottak, és minden esetben összetörve, az ápoló jelenlétében veszik be azokat. Így elkerülhetők a visszaélések.) Altatót elvi okból nem rendel az orvos, ellenben lehetőség van testedzésre, munkavégzésre, és a szenvedélybetegek részére évek óta jól funkcionáló drogprevenció részlegét is üzemeltetnek.

Az egészségügyi személyzet távollétében (este hattól reggel hatig) fájdalomcsillapítót, görcsoldót, gyomorégés elleni gyógyszert a felügyelők adhatnak a fogvatartottaknak, de

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

szokatlan rosszullét vagy problémás eset felmerülésekor telefonon konzultálnak az ápolóval, (általában azzal, aki aznap volt szolgálatban,) szükség esetén pedig hívják az ügyeletet. Az intézmény gyógyszerellátását az egyik városi patikával kötött szerződés alapján rugalmasan és kielégítően sikerült megoldani, sürgős esetben soron kívül is tudnak gyógyszerert igényelni.

A drogprevenációs zárka tíz férőhelyes, jelenleg női fogvatartottak vehetik igénybe önkéntes alapon. A bekerülést a befogadó bizottság dönti el egyéni elbírálás alapján. A nagy népszerűségnek örvendő program keretében heti kétszer tartanak csoportfoglalkozásokat, amelyek előadásokat, beszélgetést, különböző tréningeket és filmvetítéseket is magukban foglalnak.

Mindössze két fogvatartott fordult a Bizottság orvos megfigyelőjéhez az orvosi ellátással kapcsolatos panasszal.

Egyszerűbb, vény nélkül kiadható gyógyszerekhez a fogvatartottak bármikor hozzájuthatnak.

IV. Munkavégzés

A női fogvatartottak túlnyomó részét az Ipoly Cipőgyár Kft. foglalkoztatja, cipőfelsőrészt készítenek. A szükséges létszámban fogvatartottak dolgoznak költségvetési munkáltatás alatt. A megfigyelők látogatásakor külső munkahelyeken munkavégzés nem folyt, az őszi időszakban azonban folyt munkáltatás az intézeten kívül. Az előzetes letartóztatásban lévők is dolgozhatnak.

Az Ipoly Cipőgyárnál foglalkoztatott fogvatartottak időbérben vagy darabbérben dolgoznak. A munkaműveletek nehézségi foka szerint alakulnak a bérek. A vezetőség tájékoztatása szerint az alapmunkadíj 20833 Ft/fő/hó. Állásidőre az időbér 50%-a jár. A fizetés valamivel a jogszabályi minimum felett van.

A költségvetési dolgozóknál a munkáltatással és a munkavégzéssel kapcsolatos ellenőrzést a gazdasági vezető, az anyagi-műszaki csoportvezető napi rendszerességgel végzi. Az Ipoly Cipőgyár Kft.-nél a cipőgyár munkaügyi osztálya, illetve a BVOP Gazdasági Társaságok Főosztálya végzi a munkaügyi ellenőrzést.

A munkáltatással kapcsolatban a megfigyelők álláspontja szerint a munkáltató által biztosított köpeny nem alkalmas arra, hogy a fogvatartottak ruházatát a szennyeződéstől megvédje, több fogvatartott is kifogásolta, hogy ruházatuk a munkavégzés során gyakorlatilag egy nap alatt elhasználódik, ennek ellenére nincs is váltás ruhájuk. Mindez, figyelembe véve azt, hogy fürdeni csak hetente kétszer lehetséges a dolgozóknak is, higiéniai szempontból aggályos.

Az intézet vezetése egyeztetést folytatott a női fogvatartottak munkáltatását biztosító Ipoly Cipőgyár Kft.-vel, intézkedés történt a hosszú ujjú munkaköpenyek beszerzésére. Itt kell megjegyezni, hogy néhány évvel ezelőtt történt meg az átállás - fogvatartotti igény alapján - a rövid ujjú munkaköpenyre, mivel a hosszú ujjú köpenyeket túlságosan melegnek találták.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

A higiéniai feltételekkel kapcsolatban hangzott el panaszként, hogy a munkahelyen sokszor nincs szappan, WC papír, törölő sem.

Az intézet vezetése tájékoztatta az Ipoly Cipőgyár Kft. üzemvezetőjét, hogy a fogvatartottak részéről panaszként érkezett a szappan és WC papír hiánya. A fogvatartottak jelzését felülvizsgálták és a jövőben fokozott figyelmet fordítanak a tisztasági szerek pótlására az üzemekben.

Az egyöntetű vélemény volt, hogy a munkahelyen a felügyelet nagyon emberséges.

Rendkívüli esetekre vonatkozó adatok, információk

Rendkívüli halálesetek voltak-e az elmúlt évben? Ha igen, mi volt a vizsgálat eredménye?

Rendkívüli haláleset az elmúlt évben nem fordult elő.

A fogva tartottak és személyzet által egymás ellen, vagy egymás között elkövetett bűncselekmények száma és típusai az elmúlt évben, lezárt eljárások eredménye?

Fogva tartott által más fogva tartott sérelmére elkövetett bűncselekmények:

- a) Egy megőrzéses férfi elítélt két zárkatársát verekedésre kényszerítette. A verekedés során az egyik fogvatartott nyolc napon túl gyógyuló sérülést szenvedett. Az intézetnek nincs információja az eljárás alakulásáról.
- b) 2007. januárjában 2 fiatalkorú zárkatársukat több helyen cigarettával megégette, ellenük súlyos testi sértés gyanúja miatt a parancsnok feljelentést tett.

A fogvatartottak által elkövetett egyéb bűncselekmények:

- a) Egy elítélt férfi ellen az Intézet azért tett feljelentést, mert rövid tartamú eltávozásról visszatérve marihuánás cigarettát csempészett be a körletre. A rendőrség a nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntette.
- b) Lopás vétségének gyanúja miatt büntetőeljárás indult ismeretlen személy ellen. A rendőrség a nyomozást megszüntette.
- c) Egy büntetés-félbeszakításra bocsátott fogvatartott, nem tett eleget jelentkezési kötelezettségének, ellene fogolyszökés vétsége miatt tett büntetőfeljelentést az intézet parancsnoka.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

Az állomány tagjai által elkövetett bűncselekmények:

- a) Egy körlet-főfelügyelő ellen vesztegetés gyanúja miatt tett feljelentést az intézet parancsnoka a Katonai Ügyészségen.
- b) Egy fogvatartott által írt feljelentés kapcsán a Katonai Ügyészség vizsgálatot folytatott az intézetben ismeretlen tettes ellen bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekmény gyanúja miatt.

Kényszerítő eszközök

Kényszerítő eszközök használata az elmúlt évben típus szerint (testi, bilincs, spray, kutya, fegyver) osztályozva, intézkedés foganatosításának oka?

2006 folyamán kényszerítő eszköz alkalmazására nem került sor.

Fenyítések, jutalmazás

2006-ban 71 alkalommal szabtak ki magánelzárást. A vezetőség tájékoztatása szerint a magánelzárás végrehajtását orvosi vizsgálat előzi meg, illetve a magánelzárást töltők is jogosultak a napi egy órás szabad levegőn tartózkodásra.

2006-ban 21 alkalommal szabtak ki magánelzárást fiataikorúval szemben.

2006-ban összesen 408 jutalmat adtak ki, ebből 13 kimaradás, 54 pedig rövidtartamú eltávozás volt.

VI. Kapcsolat a külvilággal, védővel

Látogatás

Az előzetes letartóztatottak számára havonta 2 alkalommal, az elítéltek számára havonta egy alkalommal, alkalmanként 1 óra időtartamban biztosított a látogató fogadása.

Az intézetben asztal mellett, ülve történik a látogatók fogadása, a vezetőség lehetőséget biztosít a fizikai kontaktusra és az élelmiszer bevitelére is. A fogvatartottak körében erre vonatkozóan panasz nem is merült fel.

Az intézet vezetése együttműködik a szomszédos Egri Városi Bírósággal, a csomagokat a bíróság készüléke segítségével ellenőrzik.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

Szabad levegőn tartózkodás

A szabad levegőn tartózkodására a fogvatartottak elfoglaltságainak figyelembevételével, folyamatosan kerül sor. Minden fogvatartott naponta egy órát tartózkodhat szabad levegőn.

Nyáron a fogvatartottak sportolhatnak a sétaudvaron. Az udvaron elhelyeznek kosárlabdapalánkokat, kondicionáló gépeket, időjárás függvényében ping-pong asztalt.

Az intézet vezetőségének tapasztalatai szerint a fogvatartottaknak csak egy kis része él a szabad levegőn tartózkodás lehetőségével, kevesen használják ki a rendelkezésre álló egy órát.

A szabad levegőn tartózkodással kapcsolatban fogvatartotti panasz nem hangzott el.

Csomagküldés-fogadás

A fogvatartottak havonta egy alkalommal kaphatnak általános, tisztasági és írószer csomagot.

Telefonálás

A telefonálást a fogvatartottak a BV-Fon rendszerén keresztül bonyolíthatják le. A telefonálással kapcsolatban egy fogvatartott jelzett panaszt.

Az előzetes letartóztatottak hetente két alkalommal, alkalmanként 10 percet telefonálhatnak. Az elítéltek heti 40 percet beszélhetnek telefonon.

A BV-Fonos telefonálási rendszer bevezetését megelőzően hetente 2 x 5 perc, jelenleg pedig 2 x 10 perc időtartamban telefonálhatnak.

Védővel való kapcsolattartás

A védővel való beszélő időtartama és rendszeressége nincs korlátozva. Egy fogvatartott arról számolt be, hogy a befogadás napján nem volt lehetősége meghatalmazott védőjével felvenni a kapcsolatot. A vezetőség erről az esetről korábban nem értesült, elmondásuk szerint az is előfordul, hogy megelőlegezik a telefonhívás költségeit. A gazdasági vezető szerint az eset oka a BV fon rendszer működésében keresendő. Tájékoztatása szerint elképzelhető, hogy vannak olyan rövid időszakok, amikor a pénzösszeg csak később kerül fel a BV fon használatához szükséges kártyára.

Az intézet parancsnokának tájékoztatása szerint a panaszt tevő fogvatartott befogadására hivatali időn kívül, pénteki napon került sor, így a kapcsolattartóit rögzítő nevelőjével csak a következő munkanapon találkozott. Mivel a befogadásra hivatali munkaidőn kívül került sor,

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

azon a napon a fogvatartott még nem kapta meg a telefon használatához szükséges kártyát és a pénze sem került jóváírásra a telefonálásra elkülönítendő összegnél. Ilyen esetekben kivételes jelleggel - amennyiben a fogvatartott azt kéri és jelzi a problémáját - az intézet saját költségén biztosítja a védővel történő kapcsolatfelvételi lehetőséget.

Külső kontroll

A bv ügyész kéthetente tart bejárást az intézetben.

A pártfogók évente kétszer felvilágosító előadást tartanak a fogvatartottaknak. A szabadulás előtt állókat felkeresik az intézetben és tájékoztatják őket a pártfogói felügyelet szabályairól.

Külföldi fogvatartottak számára biztosított a lehetőség a külképviselettel való kapcsolattartásra.

Széleskörű az intézet kapcsolata civil szervezetekkel.

VII. Művelődés, szórakozás, oktatás, sport

Sport

A szabad levegőn tartózkodás alkalmával – időjárás függvényében lehetőség van asztaliteniszezésre, kosárlabdázásra, lábtengőzésre, erőnléti gyakorlatok végzésére. Az elítéltek tavasztól ősziig hétvégeként használhatják a sportudvart, ahol van lehetőség sorversenyek szervezésére, tollaslabdázásra, illetve focizásra.

A kondicionáló terem használatának feltétele az egészségügyi alkalmasság. Hetente egyszer 1 órát használhatják a fogvatartottak a kondicionáló termet.

Szabadidő

A szabadidős tevékenységek megszervezése a nevelők feladata. Az áttekinthetőség érdekében heti szabadidős program készül, mely részletezi a foglalkozásokat. Az ünnepekre, a női fogvatartottak munkáltatásának hosszabb szüneteire külön programtervezetet készít az intézet.

Hetente legalább egyszer minden fogvatartott számára biztosított a kultúrtermi foglalkozás. Itt nyílik lehetőség zenehallgatásra, könyvtári könyvek kölcsönzésére, asztaliteniszezésre. Az elítélt nők minden nap részt vehetnek zenés kulturális foglalkozáson.

A férfi fogvatartottak hétfévente kölcsönözhetnek könyvet. Egy alkalommal három könyv kölcsönözhető ki.

Heti legalább egy alkalommal van lehetőség a kondicionálóterem használatára.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

Az intézetben több olyan foglalkozás is folyik, melyeket fogvatartottak irányítanak. Hétvégenként tartják a szabó-varró és az alkotó szakkört. Ünnepekre műsorokkal készül az intézet énekkara, amely csoportos kimaradás keretében az intézeten kívül is adott műsort. A kultúrteremben aerobic foglalkozásokat tartanak, melyekhez az intézet biztosít videokazettákat.

Tartanak angol nyelvi szakkört, tanfolyamot az egészséges életmódról, illetve roma hagyományőrző foglalkozásokat.

Az egyes szakkörökhöz külön-külön tematika készül, amelyben meghatározzák a foglalkozások témakörét, idejét, a lebonyolításért felelős fogvatartott nevét, és a résztvevőket. Az intézet vezetőségének tájékoztatás szerint a foglalkozások zökkenőmentesen működnek, illeszkednek az intézet mindennapi életébe.

Oktatás

Nincs lehetőség az általános iskolai tanulmányok befejezésére, amennyiben erre igény merül fel, a fogvatartottat másik bv intézetbe szállítják át.

Egy fogvatartott vesz részt a Váltó-sáv alapítvány közreműködésével szervezett középfokú oktatásban.

Az intézet vezetősége szinte minden évben szervez szaktanfolyamot. Az OKJ-s képzéseken való részvétel alapfeltétele az általános iskola befejezése, illetve az első szakmához jutás. Figyelembe kell venni továbbá a szabadulásig hátralévő időt. Az alacsony iskolázottság miatt alacsony a potenciális résztvevők száma. A képzésre önkéntes alapon jelentkezhetnek a fogvatartottak, de a parancsnok tájékoztatása szerint nevelői segítség, egyéni elbeszélgetés is szükséges a tanfolyami keretlétszám betöltéséhez az alacsony érdeklődés miatt.

2005-ben az intézet számítógép kezelői tanfolyamot szervezett, a tanfolyam márciusban ért véget, 10 fogvatartott tett sikeres vizsgát.

A rendszeres foglalkozások mellett több eseti képzési programot is szervezett az intézet együttműködő partnereivel. Ilyenek például a Heves Megyei Munkaügyi Központ, az Egri Családsegítő Intézet, a Magyar Vöröskereszt Területi Szervezete.

A megfigyelők tapasztalatai szerint a vezetőség minden rendelkezésére álló eszközzel támogatja a fogvatartottak oktatását. OKJ-s takarító képzést szerveznek a női fogvatartottaknak. Az intézet pályázott a „Lépj egyet előre” program keretében. Sikeres pályázat esetén a női fogvatartottaknak indíthatnak számítógép kezelői tanfolyamot.

Az intézet együttműködik az Eszterházy Károly Főiskolával, a Konszenzus Alapítvánnyal, az Esélyek Házával. Az együttműködés keretében önismereti, szabadulásra felkészítő foglalkozásokat szerveznek.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

Az intézetben tapasztalt problémák rövid összefoglalása, lehetséges megoldások, jogszabály módosítás szükségessége

1. A gyakorlatban nincs különbség az elítéltek között abból a szempontból, hogy enyhébb végrehajtási szabályok alá tartoznak-e vagy sem. Ugyanez érvényes a fogházas és börtönös fogvatartottak viszonyára is.

Az intézet parancsnoka írásos válaszában kifejtette, hogy az intézetünk börtön fokozatú letöltőház, ettől eltérő fokozatú fogvatartottak csak a saját kérelmükre és az Országos Parancsnokság engedélyével tölthetik büntetésüket ott. Az intézetben nincsenek meg a feltételei a fogház és börtön fokozatú elítéltek egymástól fogvatartottak viszont a saját kérelmükre és munkáltatásuk biztosítása céljából vállalják a börtön fokozatú fogvatartottakkal történő elhelyezésüket.

Az enyhébb végrehajtási szabályok hatálya alá helyezett fogvatartottak számára kijelöltünk egy zárkát, viszont hosszabb távon azt nem tudtuk kizárólag EVSZ-es zárkaként használni. Ennek oka az EVSZ alá helyezett viszonylag csekély száma (pl. a vizsgálat idején 3 fő), illetve a közöttük esetenként kialakuló összeférhetlenségi problémák megoldása. Természetesen az enyhébb végrehajtási szabályok hatálya alá tartozó fogvatartottak számára minden esetben biztosítjuk az 1979. évi 11. tvr 28/A § (3) bekezdése alapján őket megillető jogokat.

2. Az intézetben nincs pszichológus. A szabályozás nem tartalmaz egyértelmű rendelkezést arra vonatkozóan, hogy kötelező minden bv intézetben pszichológust foglalkoztatni. Az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet a büntetések és intézkedések végrehajtásáról (a továbbiakban tvr.) a szabadságvesztésre vonatkozó alapelvek és általános rendelkezések között határozza meg a szabadságvesztés végrehajtásának célját. A Bv tvr. szerint a szabadságvesztés végrehajtásának célja az, hogy elősegítse a szabadulás után a társadalomba történő beilleszkedését és az elítélt tartózkodják újabb bűncselekmények elkövetésétől. A megfigyelők álláspontja szerint egyrészt a fogvatartottak egy része pszichopátiás személyiség akiket személyiségük hajlamosít a bűnelkövetésre, a személyiség megváltoztatása pedig önerőből, terápia nélkül lehetetlen. Másrészt a bezártság a fogvatartottnál depressziót válthat ki, aminek kezeléséhez szakmai segítségre van szükség. Általánosságban a tvr. céljainak elérése, a bűnismétlés valószínűségének csökkentése szempontjából is jelentős a bűnelkövetés tudatlan motivációinak feltárása, illetve a pszichológus segítségével nagyobb esélye lehet a társadalomba való visszailleszkedésnek is. A pszichológus hiányát nem pótolja, legfeljebb az intézet vezetésének igyekezetét jelzi, a civil szervezetekkel, alapítványokkal való szoros együttműködés.

Az intézet parancsnokának tájékoztatása szerint évek óta húzódó probléma, hogy az intézetnek nincs pszichológusa. Ezt az intézet önerőből megoldani nem tudja. A pszichológus hiányát a vezetés igyekszik a civil szervezetekkel történő együttműködés révén, külsős személyek által tartott egyéni és csoportos foglalkozások révén kompenzálni.

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG JELENTÉS

A HEVES MEGYEI BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI INTÉZETBEN TETT LÁTOGATÁSRÓL

2007. MÁRCIUS 7-8.

3. Az elítéltek hetente 40 percet telefonálhatnak, míg az előzetes letartóztatásban lévők csak 20-at. A megfigyelők álláspontja szerint indokolatlan a fenti különbségtétel. Nyilvánvalóan fokozott körültekintést igényel az előzetes letartóztatott kapcsolattartásának gyakorlása a büntetőeljárás lefolytatása szempontjából. Azonban álláspontunk szerint ezt a telefonálásra fordítható idő nem befolyásolja.

Az intézet parancsnoka írásos válaszában a különbségtételt az előzetes letartóztatottak elhelyezési körülményeiből, a mozgásukra vonatkozó szabályokkal indokolta, illetve jelezte, hogy ezzel eleget tesznek a jogszabályokban foglaltaknak. 2007. januárja óta az előzetes letartóztatottak számára is megduplázta az intézet a telefonálásra fordítható időt (10 perc helyett 20 perc hetente).

Hozzátette továbbá, hogy az intézet lehetőségei nem teszik lehetővé az előzetesek telefonhasználati lehetőségeinek bővítését. Az előzetesek és elítéltek közötti különbségtétel megszüntetése kizárólag az elítéltek telefonhasználati lehetőségeinek csökkentésével lehetne megoldható, ezt viszont az intézet vezetése nem kívánja megvalósítani.

4. A megfigyelők álláspontja szerint önkényes jogalkalmazásra ad lehetőséget, hogy nem határozza meg semmilyen jogszabály, mi minősül szennyező munkakörnek, így a valójában szennyező hatással járó munkát végzők nem tisztálkodhatnak olyan rendszerességgel, amit a jogszabály megkövetel. A takarítás például bizonyosan szennyező a megfigyelők szerint, hiszen a szemét eltakarítása (nem is megfelelő munkaruhában) bizonyosan szennyez, azonban az intézetben a takarító sem fürödhet munkanapokon. Emellett a varroda is szükségszerűen koszos, ahol nők dolgoznak, akiknek értelemszerűen fokozottabbak a higiéniai szükségleteik.

Az intézet parancsnoka írásos válaszában kifejtette, hogy az intézet a fürdési lehetőség biztosítása terén eleget tesz a jogszabályban foglaltaknak. A fürdési alkalmak számának növelésére lehetőség nincs, viszont a ruházat szennyeződésének elkerülése érdekében az intézet vezetésének jelzése nyomán az Ipoly Kft. vezetése intézkedett hosszú ujjú munkaköpenyek beszerzésére.